Bölüm 6

Kâne ve Grubu

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 6

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

2 Kâne ve Grubu

2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

3 Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu

3 Kâne ve grubundan olan ve "değildir" anlamına gelen leyse'yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

4 Geniş ve Şimdiki Zamanın Hikâyesi

4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Kâne ve Grubu كان و أخواتها

GİRİŞ

مُقَدّمة

Bu bölümde, Arapçada en sık kullanılan fiillerden biri olan كَانَ ve grubu hakkında bilgi verilecek, bu grubun cümle üzerinde yaptığı etkilere değinilecektir.

Arapçada كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilen bu grupta yer alan fiiller, isim cümlesinin başında "imek fiil" olarak kullanılırlar. İmek fiil olarak kullanıldıklarında, yani isim cümlesinin başına geldiklerinde, isim cümlesinin mubtedâsını kendilerine isim olarak alıp irâbını merfû olarak korurlarken, isim cümlesinin haberini ise kendilerine haber yapıp irâbını mansûba çevirirler. Bu gruptan bir fiil olan لَيْسَ, "değildir" ve "yoktur" anlamlarına gelir, başında kullanıldığı isim cümlesinin anlamını olumsuza çevirir.

Bölüm içinde كَانَ'nin ve grubundan bazı fiillerin kullanımına yönelik verilen dilbilgisi örneklerinin yanı sıra bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

Yine كَانَ bağlamında, geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi anlatılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 6

العربية في حياتنا اليوميّة ٦

Peygamberimiz Hz. Muhammet (S.A.V.)

Öğretmen: Günaydın çocuklar.

Sınıf: Günaydın öğretmenim.

Öğretmen: Bugünkü dersimizin konusu Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.). Peygamberimiz hakkında ne biliyorsunuz? Gününü nasıl geçirirdi, yemeğini nasıl yerdi, çocuklara karşı tutumu nasıldı?

نَبِيُّنا محمد صَلّى الله عليه و سلّم

المعلم: صباح الخير يا أولاد.

الصفّ: صباح النور يا أستاذ.

المعلم: مَوْضوع دَرْسِنا اليوم نَبِيُّنا محمد صلَّى اللهُ عليه وسلَّم. ماذا تَعْرِفون عَن نَبِيِّنا (ص)؟ كَيْف كان يَقْضي يَوْمَه، و كَيْف كان يأكُلُ طعامَه، و كَيف كان مَوْقِفُه تجاه الأطفال؟

Ahmet: Hz. Peygamber her işte Müslümanlara iyi örnekti. Alçakgönüllüydü, hasta ziyaretinde bulunur, onun için dua ederdi; yetime, güçsüze ve fakire yardım eli uzatırdı.

Leyla: Rasûlullah (S.A.V.) çocukları çok severdi, erkek çocuklar ile kız çocukları arasında ayrım yapılmasına karşı çıkardı.

Hişâm: Rasûlullah (S.A.V.) uykudan erken kalkar, sabah namazı için mescide gider, insanlara namaz kıldırır, sonra bir müddet ashâbı ile oturup sohbet ederdi.

Öğretmen: Aferin çocuklar. Peki söyleyin bana, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in giyimi nasıldı?

Ahmet: Giyimi her zaman temizdi, ipek dışında her tür kumaşı giyerdi.

Öğretmen: Cevabın doğru Ahmet. Yemek konusunda Hz. Peygamber (S.A.V.) hakkında ne biliyorsunuz?

Leyla: Rasûlullah sağlığa yararlı yemek yerdi. Yemek için oturduğunda "Bismillah" derdi. Sağ eliyle yemek yerdi. Yemekte sol elini kullanmazdı.

Ahmet: Hz. Peygamber (S.A.V.) bir yemeği asla kötülemezdi (ayıplamazdı).

Hişâm: Rasûlullah, acıkmadan sofraya oturmazdı. Az yiyen biriydi, karnını yemekle doldurmadan sofradan kalkardı.

Öğretmen: Aferin sizlere çocuklar. Allah sizi hayırla ödüllendirsin.

أحمد: كان النّبيُّ (ص) قُدْوَةً حَسَنَةً لِلْمُسْلِمِينَ في كُلِّ شيء. كان مُتَواضِعًا، يَزُورُ المَرِيضَ و يَدْعُو لَهُ، و يَمُدُّ يَدَ العَوْنِ لليَتِيمِ و الضعيفِ و المِسْكين.

ليلى: كان رسولُ اللهِ (ص) يُحِبُّ الأطفالَ كثيراً، و كان يُعارِضُ التَّمْييزَ بَيْنَ الفِتْيانِ والْفَتَيات.

هِشام: كان رسولُ اللهِ (ص) يَقومُ مِن النَّوم مُبَكِّراً و يذْهَبُ إلى المسجِد لِصلاة الفَجر و يُصَلِّي بالنَّاسِ، ثُمَّ يَجْلِسُ مُدَّةً مَعَ أَصْحابه للحَدِيث مَعَهم.

المعلم: أَحْسَنْتُمْ يا أولاد. طيِّب، قُولُوا لِي كيف كان لِباسُ نَبِيِّنا محمد (ص)؟

أحمد: كانَ لباسُهُ نَظِيفاً دائماً، كان يَلْبَسُ من كُلِّ أنْواعِ القماشِ غَيْرَ الحَرير.

المعلم: جوابُك صَحيح يا أحمد. ماذا تَعْرِفونَ عَن النبي (ص) في مَوْضوع الأَكْل؟

ليلى: كان رسولُ الله يأكُلُ طعاماً مُفِيداً لِلصِّحَّة. كان يقول "بسم الله" حِينَ جَلَسَ للطَّعام. كان يَأْكُلُ بِيَدِهِ اليُمْنَى. ما كان يَسْتَخْدِمُ يَدَهُ الْيُسْرى في الأَكْل.

أحمد: كان النبيُّ (ص) لا يَعيبُ طعاماً قطُّ.

هِشام: ما كان رسولُ الله يَجلِسُ إلى المائدة قبْلَ الشُّعور بالجوع. كان قليلَ الأَكْلِ، و يَقومُ مِن الطَّعام دُونَ أَنْ يَمْلأَ بَطْنَهُ بالطّعام.

المعلّم: بارك الله فيكم يا أولاد. جزاكُم الله خيراً.

dikkat

Beğenilen ve takdir edilen bir davranış karşısında söylenilen "جزاكُم الله خيراً", "بارك الله فيكم" ifadelerini "Aferin" ve "Allah sizi hayırla ödüllendirsin" biçiminde Türkçeye çevirmek mümkündür.

Öğrenme Çıktısı

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Kâne ve grubu konusunu internetten araştırınız ve bu gruba giren fiilleri bulunuz.	*Kâne*'nin Kurân-ı Kerim'de nasıl geçtiğini araştırınız.	Verilen diyaloğu Hz. Muhammet'in hayatını anlatan bir metne çeviriniz ve bu metni ezberleyiniz.

DİLBİLGİSİ: KÂNE VE GRUBU

القواعِد: كان و أخواتُها

Arapçada bu gruba كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilir. Bu grubun özelliği isim cümlesinin başında kullanılması; isim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber yapmasıdır. Burada bilinmesi gereken en önemli husus, *kâne* ve grubunun isminin dâima *merfû*, haberinin ise dâima *mansûb* olduğudur. Bir başka ifadeyle, isim cümlesinin mubtedası olan kelime, cümlenin başına *kâne* (veya bu gruptan bir fiil) geldiğinde, artık *kâne*'nin ismi olur ve merfû hâlde kalır (çünkü mubtedâ merfû idi, *kâne*'nin ismi de merfû olmak zorundadır). İsim cümlesinin merfû olan haberi, cümlenin başına *kâne*'nin gelmesinden sonra artık *kâne*'nin haberi olarak mansûb olmak zorundadır.

Bu gruptaki fiiller, morfolojik yönden diğer fiiller gibi çekimlenmesine rağmen, diğer fiillerden özne ve nesne alamayışlarıyla, özneleriyle anlamlı bir cümle oluşturamayışlarıyla ayrılırlar ve bu yüzden bu gruptaki fiiller "*nâkıs fiiller* – الأفعال الناقصة" diye de adlandırılırlar. Buradaki "*nâkıs* – eksik" nitelemesinin, bu gruptaki fiillerin normal fiillere göre yukarıda belirtilen hususlar bakımından eksikliklerini ifade etmek için kullanılmış olduğunu belirtelim.

"İdi" anlamına gelen mâzi yapıdaki *kâne*'nin, "olur", "oluyor" anlamındaki muzâri yapısı *yekûnu* ve "ol" anlamına gelen emr-i hâzır formu "*kun*" da, bunların olumsuzları da, irâb bakımından aynı etkiye sahiptir.

Şimdi birkaç örnek cümle üzerinde bu etkiyi görelim:

الجوُّ جميلٌ. : Hava güzeldir. (الجوُّ : mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme; جميلٌ : haber merfû, ref alâmeti sondaki damme).

كان الجوُّ جميلاً. : Hava güzeldi. (كان : Mâzî fiil, 3. tekil, eril; *nâkıs* fiil grubundan olduğu için isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder; الجوُّ : كان'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme; جميلاً : كان'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha).

Görüldüğü üzere, isim cümlesinin başına geldikten sonra mubtedâya artık *kâne*'nin ismi anlamında (اسم كان) ; habere ise *kâne*'nin haberi anlamında (خبر كان) adı verilmektedir.

Fiil cümlesinde fiil ile fâil arasındaki uyum, *kâne* ve grubundaki fiillerle isimleri arasında da geçerlidir. Kısaca hatırlatmak gerekirse, fâil açık bir isim olarak geldiğinde, ister tekil, ister çoğul olsun fiil daima 3. tekil olmak zorunda idi. Fâilin cinsiyetine bağlı olarak ya üçüncü tekil eril, ya da üçüncü tekil dişil olarak

kullanılırdı. Şayet fâil açık bir isim olarak değil de bir zamir olarak kullanılırsa, fiil sayı ve cinsiyet bakımından o zamire uygun çekim yapısında kullanılırdı. Bu kuralların tümü *kâne* ve grubundaki fiillerle isimleri için de geçerlidir.

Örnek;

الطَّالِبةُ مَريضَةٌ.	(Kız öğrenci hastadır.)
كانتْ الطالبةُ مريضةً.	(Kız öğrenci hasta idi.)
الطُّلابُ مُجْتَهِدونَ.	(Öğrenciler çalışkandır.)
كان الطُّلابُ مُجْتَهِدينَ.	(Öğrenciler çalışkandı.)
الطَّالِباتُ مُجْتَهِداتٌ.	(Kız öğrenciler çalışkandır.)
كانت الطَّالِباتُ مُجْتَهِداتٍ.	(Kız öğrenciler çalışkandı.)

dikkat

Yanda yer alan isim cümlelerinde mubtedaların zaten merfû oldukları için başlarına *kâne* geldiğinde merfû olarak kalmaya devam ettiğini, haberlerin ise mansûba dönüştüğünü fark ediniz.

Mubtedası ayrık özne zamiri olan isim cümlesinin başına *kâne* geldiğinde, bu zamir artık *kâne*'nin ismi olacağından ayrık durumdan bitişik özne zamirine dönüşür. Örnekleri inceleyelim:

هُمْ مُسْلِمونَ.	(Onlar Müslümandır.)
(كان + هم) كانوا مُسْلِمِينَ.	(Onlar Müslümandı.)
أنتَ طالبٌ مجتهدٌ.	(Sen çalışkan bir öğrencisin.)
(كان + أنتَ) كُنْتَ طالباً مجتهداً.	(Sen çalışkan bir öğrenciydin.)
أنا مريضٌ.	(Ben hastayım.)
(كان + أنا) كُنْتُ مريضاً.	(Ben hastaydım.)
هو مريضٌ.	(O hasta.)
(كان + هو) كان مريضاً.	(O hastaydı.)
هي مريضةٌ.	(O hasta.)
(كان + هي) كانتْ مريضةً.	(O hastaydı.)
أنتم مُسْلِمونَ.	(Siz Müslümansınız.)
(كان + أنتم) كُنْتُم مُسْلِمِينَ.	(Siz Müslümandınız.)
هُنَّ مُسْلِماتٌ.	(Onlar Müslümandır.)
(كان + هُنَّ) كُنَّ مُسْلِماتٍ.	(Onlar Müslümandı.)

Mubtedası ayrık özne zamiri olan bu isim cümlelerini *kâne* ile birlikte kullanırken cümleye zamirle başlanmak istenirse, ayrık özne zamirini başta kullanmamızda da herhangi bir sakınca yoktur. Bu durumda başta kullanılan zamirler mubteda, *kâne* ile başlayan kısım ise haber olur:

هُمْ مُسْلِمونَ. ← هُمْ كانوا مُسْلِمِينَ.

أنتَ طالبٌ مجتهدٌ. ← أنتَ كُنْتَ طالباً مجتهداً.

أنا مريضٌ. ← أنا كُنْتُ مريضاً.

هو مريضٌ. ← هو كان مريضاً.

هي مريضةٌ. ← هي كانتْ مريضةً.

أنتم مُسْلِمونَ. ← أنتم كُنْتُم مُسْلِمِينَ.

هُنَّ مُسْلِماتٌ. ← هُنَّ كُنَّ مُسْلِماتٍ.

Son cümlenin irâbını yapacak olursak, bunu şöyle yaparız:

هُنَّ : Mubteda, mahallen merfû (çünkü zamirler mebnîdir).

كُنَّ : Mâzî fiil, üçüncü çoğul, dişil. Kendisiyle başlayan cümle mubtedânın haberidir, mahallen merfûdur. Ayrıca كان isim ve haber alır; ismini ref, haberini nasb eder. Bitişik özne zamiri olan *nûn-u nisve* كان'nin ismidir, zamir olduğu için mahallen merfûdur; مُسْلِماتٍ ise كان'nin haberidir, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki kesradır (çünkü düzenli dişil çoğullarda nasb alâmeti kesra'dır).

Şimdiye değin kullanılan örnek cümlelerde mubtedanın haberleri hep mufred idi. Aşağıda ise haberi şibih cümle olan isim cümlelerinin başına *kâne* getirilmesi durumu verilmektedir. Hatırlayacağınız üzere isim cümlesinde haberin "şibih" cümle olması durumunda, irâbı mahallen idi; yani "mahallen merfû" diyorduk ve ref alâmeti aramıyorduk. Şibih cümle türünden bir haber *kâne*'nin haberi olduğunda irâbı yine mahallendir, ama bu kez "mahallen mansûb"dur; çünkü *kâne*'nin haberi mansûb olmak zorundadır. Burada da nasb alâmeti aramayız.

Örnek:

محمدٌ في المسجدِ. (Muhammed camidedir.)

كان محمدٌ في المسجدِ. (Muhammed camideydi.)

İlk cümledeki "في المسجدِ", mubtedanın haberi olarak mahallen merfû idi; ancak ikinci cümledeki aynı "في المسجدِ" ise, كان'nin haberi olarak mahallen mansûbdur. O hâlde şunu söylememiz mümkündür: Haber şibih cümle olduğunda, başına *kâne* getirildiğinde herhangi bir değişime uğramaz. Bunu birkaç örnekle pekiştirelim:

السيارةُ أمامَ البيتِ. (Araba evin önündedir.)

كانتْ السيارةُ أمامَ البيتِ. (Araba evin önündeydi.)

الثلاجةُ في المطبخِ. (Buzdolabı mutfaktadır.)

كانتْ الثلاجةُ في المطبخِ. (Buzdolabı mutfaktaydı.)

الطلابُ في المكتَبةِ. (Öğrenciler kütüphanededir.)

كان الطلابُ في المكتَبةِ. (Öğrenciler kütüphanedeydi.)

الطَّالِباتُ فِي السَّكَنِ. (Kız öğrenciler yurttadır.)

كانتْ الطَّالِباتُ فِي السَّكَنِ. (Kız öğrenciler yurttaydı.)

المفتاحُ على الطَّاوِلةِ. (Anahtar masanın üstündedir.)

كان المِفْتاحُ على الطَّاوِلةِ. (Anahtar masanın üstündeydi.)

Bildiğiniz gibi كان, yapı olarak ecvef bir fiildir; mâzî ve muzâri çekimini ecvef fiiller bölümünde gördünüz. كان'nin "olur", "oluyor" anlamındaki muzâri yapısı, "ol" anlamındaki emr-i hâzır formu, bunların olumsuzları da, irâb bakımından aynı etkiye sahiptir. Örnek:

يَكونُ الجَوُّ حارّاً فِي الصّيفِ. (Yazın hava sıcak olur.)

لا يَكونُ الجَوُّ مُشْمِساً فِي الشِّتاء. (Kışın hava güneşli olmuyor/olmaz.)

كُنْ كَرِيماً. (Cömert ol.)

Nisâ Sûresi 97. ayette ise (لَمْ) ile kullanımı yer almaktadır:

﴿أَ لَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللهِ واسِعَةً؟﴾ (Allah'ın yeryüzü geniş değil miydi?)

كان grubundan olan ve onun gibi isim ve haber alıp ismini ref, haberini nasb eden fiiller şunlardır:
ما اِنْفَكَّ, ما بَرِحَ, ما زالَ, ما دام, ظَلَّ, باتَ, أَضْحَى, أَمْسَى, لَيْسَ, صارَ, أَصْبَحَ

Bunlar içinde أَصْبَحَ (oldu), صارَ (oldu, hâle geldi) ve لَيْسَ (değildir) sıklıkla kullanılanlardır. أَصْبَحَ ve صارَ hem mâzî hem muzâri olarak kullanılabilirken, لَيْسَ sadece mâzî olarak kullanılır.

İsim cümlesini olumsuza çeviren bir fiil olarak كان kadar sıklıkla kullanılıyor olması dolayısıyla لَيْسَ üzerinde az sonra biraz daha ayrıntılı bir şekilde durulacağı için burada diğer iki fiilin kullanımına yönelik örnek vermekle yetinelim:

أَصْبَحَ الْوَقْتُ مُتَأَخِّراً. (Vakit geç oldu.)

أَصْبَحْتُ (veya صِرْتُ) طَبِيباً ناجِحاً. (Başarılı bir doktor oldum.)

صارتْ الحياةُ صَعْبَةً. (Hayat zor hâle geldi, zorlaştı.)

كُنْتُ طفلاً صغيراً ، أَصْبَحْتُ رجلاً كبيراً. (Küçük bir çocuktum, büyük bir adam oldum.)

Öğrenme Çıktısı

2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

“كانَ اللهُ رَحِيماً” cümlesini inceleyiniz ve *Kâne*’nin kullanım kuralını pekiştirmek için bu cümleyi tekrar ediniz ve ezberleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’in “Bakara Sûresi” 135, “Meryem Sûresi ” 28. ve “Nisâ Sûresi” 176. ayet-i kerîmelerinde *Kâne* bulunan kısımları tespit ediniz ve *Kâne*’nin işlevinin nasıl olduğunu kuralla ilişkilendiriniz.

Anlat/ Paylaş

Kâne ile kurulmuş basit cümleler kullanarak arkadaşlarınıza geçmişte yaşadığınız bir olayı anlatmaya çalışınız.

LEYSE VE İSİM CÜMLESİNİN OLUMSUZU

ليس و الجملة الاسمية المنفية

Leyse de “*Kâne* ve grubu”ndandır. Sadece isim cümlesinin başına gelir ve cümleye “*değildir, yoktur*” anlamları katar. *Kâne* gibi mubtedâyı ref, haberi ise nasb yapar. *Leyse*, mâzî olarak çekilir; ancak muzâri ve emir kipi yoktur.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَيْسوا	هُما لَيْسا	هُوَ لَيْسَ	Gâib
هُنَّ لَسْنَ	هُما لَيْسَتا	هِيَ لَيْسَتْ	Gâibe
أَنْتُمْ لَسْتُمْ	أَنْتُما لَسْتُما	أَنْتَ لَسْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَسْتُنَّ	أَنْتُما لَسْتُما	أَنْتِ لَسْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ لَسْنا		أَنا لَسْتُ	Mutekellim

Şimdi *Leyse*'nin isim cümlelerinin başında kullanımını inceleyelim:

Hava ılıktır.	الجَوُّ مُعْتَدِلٌ.
Hava ılık değildir.	ليسَ الجَوُّ مُعْتَدِلاً.
Öğrenciler sınıftadır.	الطُّلّابُ في الصّفِّ.
Öğrenciler sınıfta değildir.	ليس الطُّلّابُ في الصّفِّ.
Bu sınavlar kolaydır.	هذه الإِمْتِحاناتُ سَهْلَةٌ.
Bu sınavlar kolay değildir.	لَيْسَتْ هذه الامْتِحاناتُ سَهْلَةً.
Ben çalışkan bir öğrenciyim.	أنا طالِبَةٌ مُجْتَهِدَةٌ.
Çalışkan bir öğrenci değilim.	لَسْتُ طالِبَةً مُجْتَهِدَةً.

Leyse, haberi şibih cümle olan isim cümlesinin başına gelebilir.Örneğin;

لَيْسَ القَلَمُ في حَقيبَتي. Kalem çantamda değildir.	القَلَمُ في حَقيبَتي. Kalem çantamdadır.
لَيْسَتْ الكُتُبُ فَوقَ الطَّاوِلَة. Kitaplar masamın üstünde değildir.	الكُتُبُ فَوْقَ الطَّاوِلَة. Kitaplar masanın üstündedir.
لَيْسَ في الصّفِّ طُلّابٌ. Sınıfta öğrenciler yoktur.	في الصّفِّ طُلّابٌ. Sınıfta öğrenciler vardır.
لَيْسَ على الشّجَرَةِ عُصْفورٌ. Ağacın üstünde bir serçe yoktur.	على الشّجَرَةِ عُصْفورٌ. Ağacın üstünde bir serçe vardır.
لَيْسَتْ أمامَ البيتِ سَيّارَةٌ. Evin önünde bir araba yoktur.	أمامَ البَيْتِ سَيّارَةٌ. Evin önünde bir araba vardır.

dikkat

Haberin mubtedanın önüne geçtiği örneklerde Leyse'nin "*yoktur*" anlamı verdiğine dikkat ediniz.

Şimdi *Leyse* ile kurulmuş bir cümlenin irâbını yapalım:

لَيْسَتْ السّيّارَةُ جَديدَةً. (Araba yeni değildir.)

لَيْسَتْ : *Kâne* ve grubundan

السّيّارَةُ : *Leyse*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

جَديدَةً : *Leyse*'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Leyse'nin kullanımını öğrendiniz. Artık selâmlaşma ifadelerindeki sorulara olumsuz yanıt verebilirsiniz.

Örneğin;

Dede: Merhaba Ahmet, Nasılsın?
Ahmet: Ben iyi değilim, dedeciğim.
Dede: Niçin iyi değilsin? Bir sorunun mu var?
Ahmet: İki gündür hastayım.
Dede: Geçmiş olsun oğlum.
Ahmet: Teşekkür ederim dedeciğim.

الجَدُّ: مَرْحَباً يا أحمد، كَيْفَ حالُكَ؟
أحمد: أنا لَسْتُ بِخَيْرٍ يا جَدِّي.
الجَدُّ: لِماذا لَسْتَ بِخَيْرٍ؟ هل عِنْدَكَ مُشْكِلَة؟
أحمد: أنا مَرِيضٌ مُنْذُ يَوْمَيْنِ.
لجَدُّ: سلامتك يا ابني.
أحمد: الله يسلّمك يا جَدِّي.

Öğrenme Çıktısı

3 Kâne ve grubundan olan ve "değildir" anlamına gelen leyse'yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen isim cümlelerini *Leyse* ile olumsuza çeviriniz.

الصالةُ مُنيرةٌ.

القاموسُ على الطّاوِلَةِ.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Nisa Sûresi" 94. ve "En'âm Sûresi" 70. ayet-i kerimelerindeki *Leyse*'nin kullanımını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize sorduğunuz "nasılsın" sorularını *Leyse* ile olumsuz olarak yanıtlayınız. Bu olumsuzluğun nedenini belirtiniz.

GENİŞ ZAMANIN HİKÂYESİ-ŞİMDİKİ ZAMANIN HİKÂYESİ

زمن الماضي المستمر

Haberi muzâri fiil olan bir isim cümlesinin başına كان getirildiğinde, cümlenin anlamı geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesine çevirilmiş olur. Şöyle söylemek de mümkündür: كان'nin haberini muzâri fiil olarak kullanırsak, geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesi kipini elde etmiş oluruz. Cümlenin geniş zamanın mı, yoksa şimdiki zamanın mı hikâyesi olduğu, kullanılan zaman zarfından anlaşılır. Zaman zarfı kullanılmamışsa, her iki zaman kipine çevrilmesi mümkündür. Örnek:

محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. → (Muhammed işe gidiyor/gider.)

كان محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. → (Muhammed işe gidiyordu/giderdi.)

Şimdi bu yapıyı *ketebe* fiili ile çekelim:

كان يَكتبُ – كانا يكْتُبانِ – كانوا يكْتُبُونَ

كانتْ تَكْتُبُ – كانَتَا تَكْتُبانِ – كُنَّ يَكْتُبْنَ

كُنْتَ تَكْتُبُ – كُنْتُما تَكْتُبانِ – كُنْتُمْ تَكْتُبُونَ

كُنْتِ تَكْتُبِينَ – كُنْتُما تَكْتُبانِ – كُنْتُنَّ تَكْتُبْنَ

كُنْتُ أَكْتُبُ – – كُنَّا نَكْتُبُ

Birkaç örnek cümle ile konuyu biraz daha pekiştirelim:

لَمَّا كُنْتُ في المدْرسةِ الابتدائيةِ كُنْتُ أَمْشِي من البيتِ إلى المدرسةِ كلَّ صَباحٍ.

(Ben ilkokuldayken her sabah evden okula yürürdüm.)

لَمَّا كُنْتُ طِفلاً صَغيراً كُنْتُ أَلْعَبُ الكُرَةَ في الحَديقَةِ.
(Ben küçük bir çocukken bahçede top oynardım.)

كُنْتُ أَمْشِي في هذه الساعةِ يومَ أمْسِ.
(Dün bu saatte yürüyordum.)

كانتْ الأمُّ تطْبُخُ الطعامَ في المطبخِ.
(Anne mutfakta yemek pişiriyordu.)

كان الأطفالُ يبْكُونَ من الجُوعِ والأمُّ لم تَكُنْ تَعْرِفُ ماذا تَفْعَلُ.
(Çocuklar açlıktan ağlıyorlardı, anne ne yapacağını bil(e)miyordu.)

Öğrenme Çıktısı

4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Aşağıda verilen isim cümlelerinin zamanını "geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi"ne çeviriniz.

الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ.

العائِلَةُ تَعيشُ في سعادَةٍ.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'an-ı Kerîm'in "Mâ'ide Sûresi" 61. ve "En'âm Sûresi" 120. ayet-i kerimelerinde geniş zamanın hikâyesinin kullanımını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Geniş-şimdiki zamanın hikâyesini kullanarak bir hikâye anlatınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

Aşağıda yer alan ifadelerden sonra bir muzâri fiil gelir ve bu muzâri fiilin –nasb edatı *en*'den dolayı- mansûb olması gerekir.

-mek, -mak kolaydır	مِن السّهْلِ أنْ...
-mek, -mak zordur	مِنْ الصّعْبِ أنْ...
-mek, -mak muhtemeldir	مِنْ المُحْتَمَلِ أنْ...
-mek, -mak imkansızdır	من المُسْتَحِيلِ أنْ...
-mek, -mak mümkündür	مِنْ المُمْكِنِ أنْ...

Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyiniz:

مِن السّهْلِ أنْ أنْجَحَ في الامْتِحانِ.

Sınavda başarılı olmam kolaydır.

مِنْ الصّعْبِ أنْ تَحُلَّ المُشْكِلَةَ بِمُفْرَدِك.

Sorunu tek başına çözmen zordur.

مِنْ المُحْتَمَلِ أنْ يَنْزِلَ الثَّلْجُ غَدًا.

Yarın kar yağması muhtemeldir.

مِن المُسْتَحِيلِ أنْ تَسْبَحَ في هذه البُحَيْرَةِ.

Bu gölde yüzmen imkânsızdır.

مِنْ المُمْكِنِ أنْ تَعْمَلَ في المَصْنَعِ.

Fabrikada çalışman mümkündür.

Bu cümleleri *Leyse* ile olumsuz yapmak mümkündür. Aşağıdaki tabloyu kullanarak farklı cümleler türetebilirsiniz. Örneğin;

لَيْسَ مِنْ السّهْلِ أنْ أنْجَحَ فِي الامْتِحانِ. (Sınavda başarılı olmam kolay değildir.)

لَيْسَ مِنْ الـمُحْتَمَلِ أنْ يَنْزِلَ الثَّلْجُ غداً. (Yarın kar yağması muhtemel değildir.)

لَيْسَ مِن السّهْلِ	أنْ	أنْجَحَ في الامْتِحانِ.
لَيْسَ مِنْ الصّعْبِ		تَفْتَحَ هذا الباب.
ليس مِنْ الـمُحْتَمَلِ		أزورَكَ غدًا
لَيْسَ من الـمُسْتَحِيلِ		أُشاهِدَ هذا الفيلم.
لَيْسَ من الـمُمْكِنِ		تَدْخُلَ في الغُرْفَةِ
		نَجْلِسَ هُنا.
		تَقْرَئِي هذه الرّسالة.
		تَأْكُلَ في المَطْعَمِ.

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer örnek cümle içinde kullanınız.

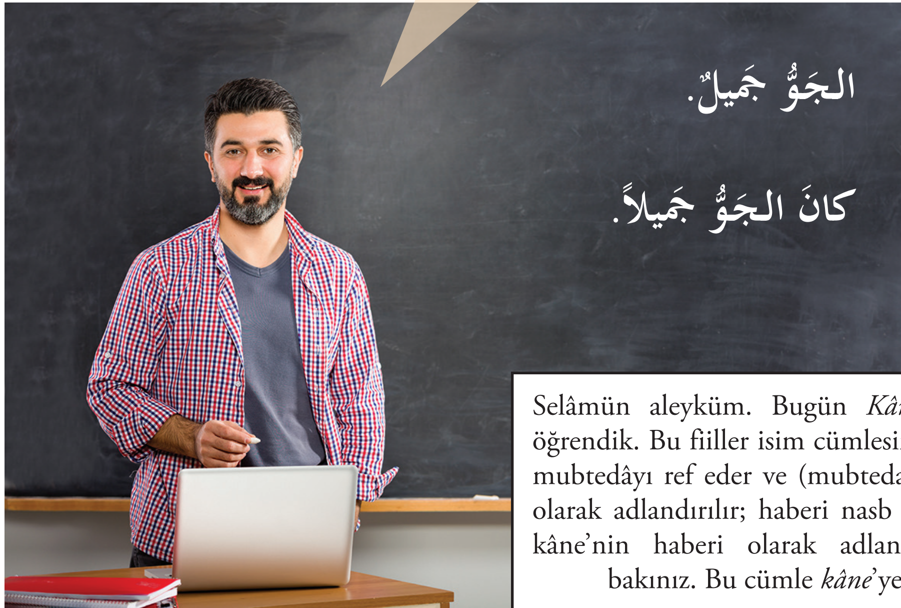
İlişkilendir/ Karşılaştır

Yapabildiğiniz ve yapamadığınız eylemlerin bir listesini çıkarınız. Bu listedeki eylemleri öğrendiğiniz ifadelerle ilişkilendirerek Arapçaya çevirmeye çalışınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا كان و أخواتها.
و هي أفعال تدخل على الجملة الاسمية فترفع المبتدأ و يُسَمّى اسمها وتنصب الخبر ويُسَمّى خبرها. أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هذه الجملة مِثال لِكانَ.

Selâmün aleyküm. Bugün *Kâne* ve grubunu öğrendik. Bu fiiller isim cümlesinin başına gelir; mubtedâyı ref eder ve (mubteda) *kâne*'nin ismi olarak adlandırılır; haberi nasb eder ve (haber) kâne'nin haberi olarak adlandırılır. Tahtaya bakınız. Bu cümle *kâne*'ye örnektir.

Hava güzeldir.

Hava güzeldi.

okuma

قراءة

الأرنَبُ المـَغْرور و السُّلَحْفاة

كان أرْنَبٌ يَعِيشُ فِي مَغارَةٍ قُرْبَ النّهْرِ. و كانَتْ تَعِيشُ جَنْبَ المَغارَةِ سُلَحْفاةٌ. و في يَوْمٍ من الأيامِ قال الأرنَبُ: يا صَديقتي السُّلَحْفاة ، ماذا نأْكُلُ اليَوْمَ؟

قالَتْ السُّلَحْفاةُ: هُناكَ تَحْت شَجَرَةِ التّين جَزَرٌ كَثيرٌ، تَعالَ نَذْهَب بِسُرْعَةٍ و نَأْكُلُهُ.

قال الأرنب: لا أُريدُ أنْ أذهبَ الآن، أريدُ أنْ أرْكُضَ و ألْعَبَ. اِذْهَبي أنتِ و سَأحْضُرُ بَعْدَ قَليلٍ، و سوف أصِلُ قَبْلَكِ بِسَبَبِ سُرْعَتِي.

قالت السلحفاة: أنا أذْهَبُ و سَوْفَ تَرى مَنْ يَسْبِقُ.

مَشَتْ السّلحفاةُ و مَشَتْ. و لَمْ تَقِفْ في الطَّريق. و لَمْ تَلْعَبْ. لَعِبَ الأرْنَبُ و لَعِبَ و لَعِبَ و مَضَى الوَقْتُ، أراد أنْ يَنامَ و فجْأةً طارَ النَّسْرُ عَليه و بَدَأ يَرْكُضُ و يَرْكُضُ. كانَتْ شَجَرَةُ التّينِ بَعيدَةً ، و رَأَى الأرْنَبُ السّلحفاةَ تَقْرُبُ من الشّجَرَةِ و بَدَأ يُسْرِعُ و يُسْرِعُ. وَصَلَتْ السّلحفاةُ إلى شَجَرَةِ التّينِ و بَدَأتْ تَأْكُلُ الجَزَرَ. أَكَلَتْ السّلحْفاةُ و شَبِعَتْ. وَصَلَ الأرْنَبُ مُتَأخّراً و لَمْ يَجِدْ الجَزَرَ.

ضَحِكَتْ السّلحْفاةُ و قالَتْ: أنتَ لَعِبْتَ و أنا سَبَقْتُ و أكَلْتُ.

Kibirli Tavşan ve Kaplumbağa

Nehrin yakınında bir mağarada bir tavşan yaşıyordu. Mağaranın yanında da bir kaplumbağa yaşıyordu. Günlerden bir gün tavşan: "Arkadaşım kaplumbağa bugün ne yiyoruz?" dedi.

Kaplumbağa: "Orada incir ağaçlarının altında bir sürü havuç var. Haydi hızlıca gidelim ve onları yiyelim" dedi.

Tavşan: "Şimdi gitmek istemiyorum. Koşmak ve oynamak istiyorum. Sen git ben biraz sonra gelirim (geleceğim). Hızım nedeniyle senden önce ulaşacağım" dedi.

Kaplumbağa da "ben gidiyorum kimin geçtiğini görürsün (göreceksin)" dedi.

Kaplumbağa yürüdü ve yürüdü. Yolda durmadı ve oynamadı. Tavşansa oynadı ve oynadı ve oynadı. Vakit geçti. Uyumak istedi. Ansızın üzerinde bir kartal uçtu, koşmaya ve koşmaya başladı. İncir ağacı uzaktı. Tavşan kaplumbağanın incir ağacına yaklaştığını gördü. Hızlanmaya ve hızlanmaya başladı. Kaplumbağa incir ağacına ulaştı ve havucu yemeye başladı. Kaplumbağa yedi ve doydu. Tavşan geç ulaştı ve havuç bulamadı.

Kaplumbağa güldü ve şöyle dedi: Sen oynadın, ben önce geldim ve yedim.

Bu parça *Kırâ'atî* adlı okuma kitabından alınmıştır. (*Kırâ'atî, li's-Saffi's-Sâlis el-İbtidâ'î*, Cumhûriyyetu'l-'Irak, Vizâretu't-terbiye, s. 123-124, 2016).

alıştırmalar
التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümleleri *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. فَضْلُ اللهِ عَظِيمٌ.
2. الجَوّ مُعْتدِلٌ.
3. الكِتابُ مُفيدٌ.
4. الحَديقةُ جَميلَةٌ.
5. الطّاوِلَةُ قَديمَةٌ.

2- Aşağıdaki cümlelerin mubtedalarını ikil ve çoğula çevirip *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. الطّالِبُ مُسْلِمٌ.
2. الطّبيبَةُ ماهِرَةٌ.
3. العامِلُ نَشِيطٌ.
4. المـُمَرّضَةُ جَميلَةٌ.
5. المـُهَنْدِسُ ناجِحٌ.

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları *Kâne*'nin uygun formuyla doldurunuz.

1. المُضِيفَةُ ....(كان) في المــطارِ.
2. المـُدَرّسانِ ....(كان) في الكُلّيّة.
3. ....(كان) الطّالِباتُ ناجِحاتٍ.
4. .... (كانَ، أنْتَ) طالِباً مُجْتَهِداً.
5. الطَّبيبَتانِ ....(كان) تُرْكِيّتَيْنِ.

4- Aşağıdaki cümlelerin irâbını yapınız.

1. كانَ الطّريقُ بَعِيداً.
2. كانَتْ الشّمْسُ في السّماءِ.
3. كانَ الوَلَدانِ مَحْبوبَيْنِ.
4. كانَتْ الأمّهاتُ مُشْفِقاتٍ.

5- Aşağıdaki isim cümlelerini "*Leyse*" kullanarak olumsuza çeviriniz.

1. الجَوُّ مُمْطِرٌ.
2. هذه السّيّارَةُ سَريعَةٌ.
3. الطالبتانِ في المَكْتَبَةِ.
4. الطّلّابُ ناجِحونَ.
5. الطّبيبانِ ناجِحانِ.

6- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki Türkçe anlama uygun olarak doldurunuz.

1. .... أنْ أَفْتَحَ البابَ. (Kapıyı açmam mümkündür.)
2. .... أنْ أَكْتُبَ الدّرْسَ. (Dersi yazmam zordur.)
3. .... أنْ أذْهَبَ إلى القَرْيَةِ غَداً. (Yarın köye gitmem muhtemeldir.)
4. .... أنْ تَفْعَلَ ذلك. (Bunu yapman imkânsızdır.)
5. .... أنْ نَجِدَ جَوابَ السّؤال. (Sorunun cevabını bulmamız kolaydır.)

7- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları örnekteki gibi doldurunuz.
Örnek:

– هل أنتِ طبيبَةٌ؟ – لا، أنا لستُ طبيبةً. أنا مُمَرِّضَةٌ.

1. هل أنتَ طالبٌ؟ – لا، .... أنا مُعِيدٌ.
2. هل أنْتُم مُهَنْدِسون؟ – لا، .... نَحْنُ مُعَلِّمون.
3. هل أنْتُنَّ مُعِيداتٌ؟ – لا، .... نَحْنُ طالِباتٌ.
4. هل هُمْ من العراق؟ – لا، هُمْ .... هُمْ من اليَمَن.
5. هل هي جاهِزَة للخُروج؟ – لا، هي .... هي مَشْغولةٌ بالضُّيوف.

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(قَديمةً ، جَداً ، سَهْلَةً ، غنيًّا ، ضَيِّقاً ، كبيرة)

1. كان عليٌّ فقيراً، صار اليومَ ....
2. كانتْ أُسْرَتُنا صغيرةً، صارتْ اليومَ ....
3. كان حُسَيْنٌ أباً ، أصبح اليومَ ....
4. كان الشارعُ .... ، أصبح اليومَ واسِعاً.
5. كانت سيَّاراتُنا .... ، أصْبَحَتْ اليومَ حديثةً.
6. كانت الحياةُ صَعْبَةً ، أصْبَحَتْ اليوم ....

1 Kâne ve grubu fiillerle soru sorma ve cevaplama becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 6

Diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, *Kâne* ve grubunu cümle içinde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Kâne ve grubunun özelliklerini tanıma ve bu fiilleri isim cümlelerinin başında kullanma becerisi kazanabilme

Kâne ve Grubu

Arapçada bu gruba كان و أخواتها (*Kâne* ve benzerleri) adı verilir. Bu gruptaki fiillere "nâkıs -eksik- fiiller" adı da verilir. Bunun sebebi, diğer fiiller gibi özneleriyle birlikte tam ve anlamlı bir cümle oluşturmakta yetersiz kalmaları ve özne ve nesne alamayışlarıdır. İsim cümlesinin mubtedasını kendisine isim, haberini de kendisine haber olarak alırlar. İsimleri daima merfû, haberleri ise daima mansûbdur.

"İdi" anlamına gelen mâzi yapıdaki *kâne*'nin, "olur", "oluyor" anlamındaki muzâri yapısı *yekûnu* ve "ol" anlamına gelen emr-i hâzır formu "*kun*" da, bunların olumsuzları da, irap bakımından aynı etkiye sahiptir.

Örneğin;

(İlim faydalıdır.) → العِلْمُ نافِعٌ.

(İlim faydalıydı.) → كانَ العِلْمُ نافِعاً.

3 Kâne ve grubundan olan ve "değildir" anlamına gelen leyse'yi kullanarak isim cümlesini olumsuza çevirebilme

Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu

Leyse de "*Kâne* ve grubu"ndandır. Sadece isim cümlesinin başına gelir ve cümleye *değildir, yoktur* anlamları katar. *Kâne* gibi mubtedâyı ref, haberi ise nasb yapar. *Leyse*, mâzî olarak çekilebilir; ancak muzâri ve emir kipi yoktur.

(Öğrenci başarılı değildir.) لَيس الطّالبُ ناجِحاً.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

4 Geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi kipini öğrenebilme

Geniş ve Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Haberi muzâri fiil olan bir isim cümlesinin başına كان getirildiğinde, cümlenin anlamı geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesine çevrilmiş olur. كان'nin haberini muzâri fiil olarak kullanırsak, geniş zamanın veya şimdiki zamanın hikâyesi kipini elde etmiş oluruz. Cümlenin geniş zamanın mı, yoksa şimdiki zamanın mı hikâyesi olduğu, kullanılan zaman zarfından anlaşılır. Zaman zarfı kullanılmamışsa, her iki zaman kipine çevrilmesi mümkündür.

Örnek:

محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyor/gider.)

كان محمدٌ يذْهبُ إلى العَمَلِ. ← (Muhammed işe gidiyordu/giderdi.)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Aşağıda yer alan ifadelerden sonra muzâri fiil gelir ve bu muzâri fiillerin mansûb olması gerekir.

-mek, -mak kolaydır	مِنَ السّهْلِ أنْ
-mek, -mak zordur	مِنَ الصّعْبِ أنْ
-mek, -mak muhtemeldir	مِنَ المُحْتَمَلِ أنْ
-mek, -mak imkansızdır	من المُسْتَحِيلِ أنْ
-mek, -mak mümkündür	مِنَ المُمْكِنِ أنْ

من المستحيلِ أن نَبِيعَ هذه السيارةَ بِخَمسِينَ أَلْف.
(Bu arabayı elli bine satmamız imkânsız.)

لَيس من الممكن أن نَتْرُكَ السيارةَ هنا.
(Arabayı burada bırakmamız mümkün değildir.)

1 Aşağıdakilerden hangisi *Kâne*'nin ismi olabilir?

A. طالِبانِ B. طالِبَيْنِ C. طالِبَتَيْنِ
D. طالِباتٍ E. طُلّاباً

2 *Kâne* için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Tam bir fiildir.
B. Mâzî çekimi yapılamaz.
C. Kâne'nin ismi daima mansûbtur.
D. Anlamı geçmiş zamana çevirir.
E. Kâne'nin haberi daima merfûdur.

3 *Kâne* yapı bakımından aşağıdaki fiil türlerinden hangisiyle tanımlanabilir?

A. Misâl fiildir.
B. Muda"af fiildir.
C. Mehmûz fiildir.
D. Sâlim fiildir.
E. Ecvef fiildir.

4 الرَّجُلُ مَرِيضٌ. cümlesinin *Kâne* ile kullanımı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. كانَ رَجلٌ مريضٌ.
B. كانَ الرّجُلَ مَرِيضٌ.
C. كان الرّجلُ مَرِيضاً.
D. كان الرّجلُ المَرِيضُ.
E. كانَ المريضُ رَجُلاً.

5 "Ali okula gidiyordu." cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. عليٌّ أصبح يذْهَبُ إلى المدرسَة.
B. ليس عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
C. أصبح عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
D. كانَ عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.
E. صارَ عليٌّ يذْهَبُ إلى المدرسَة.

6 الجَوُّ مُمْطِرٌ. cümlesinin *Leyse* ile olumsuz yapılmış şekli aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. لَيْسَ مُمْطِرٌ الجَوُّ. B. لَيْسَ الجَوُّ مُمْطِراً.
C. الجَوُّ ليس مُمْطِرٌ. D. لَيْسَ الجَوَّ مُمْطِراً.
E. لَيْسَ مُمْطِرٌ الجَوَّ.

7 كانَتْ المُعَلّماتُ ....(ماهر)

Yukarıdaki cümlede *Kâne*'nin haberinin alması gereken şekil seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. ماهِراتٌ B. ماهِرون C. ماهِراتٍ
D. ماهِرين E. ماهِراتًا

8 كانت الحياة في الماضي صعبةً واليومَ لَيْسَتْ الحياةُ صعبةً.

Yukarıdaki cümlenin anlamca en uygun Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisidir?

A. Hayat geçmişte kolay değildi, bugün de kolay değil.
B. Hayat geçmişte zordu, bugün ise kolay.
C. Bugün zor olan hayat, geçmişte zor değildi.
D. Hayat geçmişte zordu, bugün hayat zor değil.
E. Bugün kolay olan hayat, geçmişte zor idi.

9 "Bu kitabı okumamız imkânsızdır." ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. من السّهْلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
B. من الصّعْبِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
C. من المُحْتَمَلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
D. من المُمْكِنِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.
E. من المُسْتَحِيلِ أنْ نَقْرَأَ هذا الكِتاب.

10 أنتَ لَعِبْتَ و أنا سَبَقْتُ و أكَلْتُ.

Yukarıdaki cümleyi Türkçeye çeviriniz.

A. Sen oynadın, ben önce geldim ve yedim.
B. Sen yedin, ben oynadım ve önce geldim.
C. Ben yedim, sen oynadın ve önce geldin.
D. Ben oynadım, sen önce geldin ve yedin.
E. Sen oynadın, ben oynadım ve önce geldim.

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise "Geniş Zamanın Hikâyesi-Şimdiki Zamanın Hikâyesi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. B	Yanıtınız yanlış ise "Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Kâne ve Grubu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Leyse ve İsim Cümlesinin Olumsuzu" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. A	Yanıtınız yanlış ise "Kibirli Tavşan ve Kaplumbağa" adlı okuma parçasını yeniden gözden geçiriniz.

6 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Aşağıda verilen isim cümlelerini *Leyse* ile olumsuza çeviriniz.

الصالةُ مُنيرةٌ. / لَيْسَتْ الصّالَةُ مُنيرَةً.

القاموسُ على الطّاوِلَةِ. / ليس القامُوسُ على الطّاوِلَةِ.

Araştır 4

Aşağıda verilen isim cümlelerinin zamanını "geniş ve şimdiki zamanın hikâyesi"ne çeviriniz.

الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ. / كانَ الوَلَدُ يَقْرَأُ القُرْآنَ.

العائِلَةُ تَعيشُ في سَعادَةٍ. / كانَتْ العائِلَةُ تَعِيْشُ في سَعادَةٍ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümleleri *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. فَضْلُ اللهِ عَظِيمٌ. كانَ فَضْلُ اللهِ عَظِيماً.
2. الجَوّ مُعْتدِلٌ. كانَ الجَوُّ مُعْتَدِلاً.
3. الكِتابُ مُفيدٌ. كانَ الكِتابُ مُفيداً.
4. الحَديقة جَميلَةٌ. كانَتْ الحَديقَةُ جَميلَةً.
5. الطّاوِلَةُ قَديمَةٌ. كانَتْ الطّاوِلَةُ قَديمَةً.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerin mubtedalarını ikil ve çoğula çevirip *Kâne* ile yeniden yazınız.

1. الطّالِبُ مُسْلِمٌ.
كانَ الطالِبانِ مُسْلِمَيْنِ. كانَ الطُّلّابُ مُسْلِمِينَ.
2. الطّبيبَةُ ماهِرَةٌ.
كانَتْ الطّبيبَتانِ ماهِرَتَيْنِ. كانَتْ الطّبيباتُ ماهِراتٍ.
3. العامِلُ نَشيطٌ.
كانَ العامِلانِ نَشِيطَيْنِ. كانَ العُمّالُ نَشيطِينَ.
4. المُمَرّضَةُ جَمِيْلَةٌ.
كانَتْ المُمَرّضَتانِ جَميلَتَيْنِ. كانَتْ المُمَرّضاتُ جَمِيلاتٍ.
5. المُهَنْدِسُ ناجِحٌ.
كانَ المُهَنْدِسانِ ناجِحَيْنِ. كانَ المُهَنْدِسونَ ناجِحِينَ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları *Kâne*'nin uygun formuyla doldurunuz.

1. المُضِيفَةُ كانَتْ فِي المَطارِ.
2. المُدَرّسانِ كانا فِي الكُلّيّة.
3. كانَتْ الطّالِباتُ ناجِحاتٍ.
4. كُنْتُ طالِباً مُجْتَهِداً.
5. الطّبيبَتانِ كانَتا تُرْكِيّتَيْنِ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerin irâbını yapınız.

1. كانَ الطّريقُ بَعِيداً.

كانَ : *Kâne* ve grubundan

الطّريقُ : *Kâne*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

بَعِيداً : *Kâne*'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

2. كانَتْ الشّمْسُ في السّماءِ.

كانَتْ : *Kâne* ve grubundan

الشّمْسُ : *Kâne*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

في السّماءِ : في Harf-i cer, السّماءِ mecrûr, cer alameti sondaki kesra; ikisi birden şibih cümle olarak *Kâne*'nin haberi, mahallen mansûb.

3. كانَ الوَلَدانِ مَحْبوبَيْنِ.

كانَ : *Kâne* ve grubundan

الوَلَدانِ : *Kâne*'nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil bir kelime.

مَحْبوبَيْنِ : *Kâne*'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti ye (ي), çünkü ikil bir kelime.

4. كانَتْ الأمّهاتُ مُشْفِقاتٍ.

كانَتْ : *Kâne* ve grubundan

الأمّهاتُ : *Kâne*'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

مُشْفِقاتٍ : *Kâne*'nin haberi, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul.

Alıştırma 5

Aşağıdaki isim cümlelerini "*Leyse*" kullanarak olumsuza çeviriniz.

1. الجَوُّ مُمْطِرٌ. ليس الجَوُّ مُمْطِراً.
2. هذه السّيّارَةُ سَريعَةٌ. ليستْ هذه السّيّارةُ سَريعَةً.
3. الطالبتانِ في المَكْتَبَةِ. ليستْ الطالِبَتانِ في المَكْتَبَةِ.
4. الطّلّابُ ناجِحونَ. ليسَ الطّلّابُ ناجِحِينَ.
5. الطّبيبانِ ناجِحانِ. ليس الطّبيبانِ ناجِحَيْنِ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki Türkçe anlama uygun olarak doldurunuz.

1. من المُمْكِنِ أنْ أفْتَحَ البابَ. (Kapıyı açmam mümkündür.)
2. من الصّعْبِ أنْ أكْتُبَ الدّرْسَ. (Dersi yazmam zordur.)
3. من المُحْتَمَلِ أنْ أذْهَبَ إلى القَرْيَةِ غداً. (Yarın köye gitmem muhtemeldir .)
4. من المُسْتَحيلِ أنْ تَفْعَلَ ذلك. (Bunu yapman imkânsızdır .)
5. من السّهْلِ أنْ نَجِدَ جَوابَ السّؤالِ. (Sorunun cevabını bulmamız kolaydır.)

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları örnekteki gibi doldurunuz.
Örnek:

– هل أنتِ طبيبَةٌ؟ – لا، أنا لستُ طبيبةً. أنا مُمَرِّضَةٌ.

1. هل أنتَ طالبٌ؟ – لا، أنا لَسْتُ طالِباً. أنا مُعيدٌ.
2. هل أنْتُم مُهَنْدِسون؟ – لا، نحن لَسْنا مُهَنْدِسينَ. نَحْنُ مُعَلِّمون.
3. هل أنْتُنَّ مُعيداتٌ؟ – لا، نحن لَسْنا مُعيْداتٍ. نَحْنُ طالِباتٌ.
4. هل هُمْ من العِراقِ؟ – لا، هُمْ لَيْسوا من العراقِ. هُمْ من اليَمَنِ.
5. هل هي جاهِزَة للخُروجِ؟ – لا، هي لَيْسَتْ جاهِزَةً للخُروجِ. هي مَشْغولةٌ بالضُّيوفِ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içindeki kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(قَديمَةً ، جَداً ، سَهْلَةً ، غنِيًّا ، ضَيِّقاً ، كبيرة)

1. كان عليٌّ فقيراً ، صار اليومَ غَنِيًّا.
2. كانتْ أُسْرَتُنا صغيرةً ، صارتْ اليومَ كَبيرَةً.
3. كان حُسَيْنٌ أباً ، أصبح اليومَ جَدًّا.
4. كان الشارعُ ضَيّقاً ، أصبح اليومَ واسِعاً.
5. كانت سيَّاراتُنا قَديمَةً ، أَصْبَحَتْ اليومَ حديثةً.
6. كانت الحياةُ صَعْبَةً ، أصْبَحَتْ اليومَ سَهْلَةً.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أرْنَب (*erneb*) **tavşan**

أصْبَحَ (*asbaha*) **olmak (sabah vakti)**

أضْحَى (*adhâ*) **olmak (kuşluk vakti)**

أمّة (*umme*) **ulus, ümmet**

أمْسَى (*emsâ*) **olmak (akşam vakti)**

باتَ (*bâte*) **olmak (gece vakti)**

بُحَيْرَة (*buhayra*) **göl**

تُجاهَ... (*tucâhe*) **...in karşısında**

تَمييز (*temyîz*) **ayrım**

جَنْب (*cenb*) **yanında, kenarında**

سَبَقَ – يَسْبِقُ / يَسْبُقُ (*sebeka- yesbiku/ yesbuku*) **önce gelmek**

سَفير (*sefîr*) **elçi**

سُلَحْفاة (*sulehfât*) **kaplumbağa**

صارَ (*sâra*) **olmak (bir halden başka hale geçmek)**

صلّى (*sallâ*) **namaz kıldı|; (صلّى بِ...) ...'ya namaz kıldırdı**

ضَعيف (*da'îf*) **güçsüz**

طَقْس (*taks*) **hava; iklim**

ظَلَّ (*zalle*) **olmaya devam etmek**

فِتْيان (*fityân*) **delikanlı, erkek çocuk** (t.) فَتىً (*feten*)

قُدْوة (*kudve*) **(uyulacak, izlenecek) örnek**

قُرْب (*kurb*) **yakınında**

قَطّ (*katt*) **asla**

لِباس (*libâs*) **giyecek, elbise**

ما اِنْفَكَّ (*mâ infekke*) **hâlâ**

ما بَرِحَ (*mâ beriha*) **hâlâ**

ما دامَ (*mâ dâme*) **hâlâ**

ما زالَ (*mâ zâle*) **hâlâ**

ما فَتِئَ (*mâ feti'e*) **hâlâ**

مُتواضِع (*mutevâdi'*) **alçakgönüllü**

مِسْكين (*miskîn*) **zavallı; fakir**

مُشْرِق (*muşrik*) **parlak**

مُشْفِق (*muşfik*) **şefkatli**

مُعْتَدِل (*mu'tedil*) **ılıman**

مُعيد (*mu'îd*) **araştırma görevlisi**

مغارة (*magâra*) **mağara**

مُفيد (*mufîd*) **faydalı**

مَلَأَ – يَمْلَأُ (*melee- yemleu*) **doldurmak**

نَسْر (*nesr*) **kartal; akbaba**

نَشيط (*neşît*) **aktif, hareketli, çalışkan**

يُحِبُّ (*yuhıbbu*) **seviyor, sever**

يُسْرِعُ (*yusri'u*) **hızlanır, hızlanıyor**

يُسْرَى (*yusrâ*) **sol (dişil)**

يُعارِضُ (*yu'âridu*) **karşı çıkar, karşı çıkıyor**

يُمْنَى (*yumnâ*) **sağ (dişil)**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

بارك الله فيكم *(bârekâ'llâhu fikum)* **Aferin**

جزاك الله خيراً *(cezâkâ'llâhu hayren)* **Allah sizi hayırla ödüllendirsin**

صَلّى الله عليه وسلّم *(sallâ'llâhu 'aleyhi ve sellem)* **salât ve selam onun üzerine olsun**

مَدَّ يَدَ العَوْن (*medde yede'l-avn*) **yardım eli uzattı**

مِن السّهْلِ أنْ… *(mine's-sehli en)* **–mek, -mak kolaydır**

مِن الصّعْبِ أنْ… *(mine's-sa'bi en)* **–mek, -mak zordur**

مِن المـُحْتَمَلِ أنْ… *(mine'l-muhtemeli en)* **-mek, mak muhtemeldir**

مِن المـُسْتَحِيْلِ أنْ… *(mine'l-mustahîli en)* **-mek, mak imkansızdır**

مِن المـُمْكِنِ أنْ… *(mine'l-mumkini en)* **-mek, mak mümkündür**